

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Složka sady	VY_12_INOVACE_CJ.9.27
Autor	Martina Hantychová
Vzdělávací oblast	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací obor	<i>Český jazyk a literatura</i>
Předmět	Český jazyk a literatura
Tématický okruh	Současná česká literatura
Téma	Michal Viewegh
Ročník	9. ročník
Rozsah vyuč. jednotky	1 vyučovací hodina
Očekávaný výstup	Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla, vlastními slovy interpretuje smysl díla
Metodický postup	Motivace – práce s 1. textem – vyhledávání a vyvozování informací o knize na základě předmluvy Práce s texty 2A a 2B – doplňování slov do textu, situační vyvozování z textu Mezipředmětové vztahy – dějepis (disent) Shrnutí – informace o autorovi
Druh učebního materiálu	Pracovní list s řešením
Materiál ověřen při výuce	Datum: 14.2. 2012 Třída: 9. r. dif.hodina
Zdroj	Viewegh, Michal. <i>Báječná léta pod psa</i> . 7. vydání. Brno: Druhé město, 2007. ISBN 978-80-7227-259-4. str. 7-9, 41, 113-115.
Poznámka	Úkoly k jednotlivým textům je třeba rozstříhnout v naznačeném místě.

Otázky k textu 1

- 1) O které knize/autorovi se tu hovoří?
- 2) Kde v knize bychom text našli?
- 3) Co jsme se dozvěděli o spisovateli?
- 4) Jaký je vztah reportáže a tohoto románu?
- 5) Jak je v textu román charakterizován?
- 6) Co všechno musí podle tohoto textu dělat spisovatel kromě psaní?

✂

Text 2A

Doplňte chybějící slova:

22. listopadu 1968

Školka doslova¹ problémy: dopoledne svítilo slunce, takže nás vyhnali na zahradu jako nějaká telata. Učitelka Konečná mě pak², abych si šel hrát do některého z těch příšerných plechových domečků. Zeptal jsem se jí, na co bych si tam měl podle jejího³ hrát. Řekla mi, že bych tam jako mohl přijímat⁴. Odpověděl jsem jí, že ten absurdní rituál, jakým je v této zemi přijímání návštěv, je kapitola sama pro sebe – tím spíše pak v tom tzv. domečku, který člověku spíše připomíná těsné vlakové⁵, pokud ne rovnou vyhořelou maketu na tankové střelnici, a že bych si daleko raději – samozřejmě pokud s tím bude⁶ – na některé⁷ vzdálené lavičky dočetl toho Heinricha Bölla. Řekla, že samozřejmě ne, protože prý nemáme nějakého Bölla, ale komunikační⁸. Nato jsem se jí zeptal, zda chce mou osobnost skutečně rozvíjet – tak, jak to má v popisu své⁹ – nebo spíše potlačit. Řekla mi, že¹⁰, co momentálně chce, je dožít se v klidu penze. Vypadalo to, že se každou chvíli rozpláče, a tak jsem šel poslušně¹¹ s Jaruškou Mackovou, abych udělal učitelce radost. Komunikovali jsme v červeném domečku. Bylo to docela zajímavé vidět Jaruščino¹² zase v jiném světle!

Otázky k textu 2B

- 1) Kdo je Pavel Kohout?
- 2) Proč asi bylo setkání s ním osudové?
- 3) V čem byl Kvidův otec statečný a proč ho za to jeho žena obdivovala?
- 4) Proč je věta: „A bylo to tu. Osudová chvíle,“ řekl redaktorovi Kvido. vyčleněna z textu?
- 5) Vymyslete nějaké rozumné argumenty pro odmítnutí pozvání, tj. co byste odpověděli vy, pokud byste na návštěvu nechtěli přijít?

Pamatujte o autorovi

Michal Viewegh (*1962 v Praze) je český spisovatel a publicista, v současnosti nejprodávanější český romanopisec. Řada jeho děl byla zfilmována.

Vystudoval češtinu a pedagogiku na FF UK. Po dokončení vysoké školy se krátce učil na základní škole, ale v roce 1993 se stal redaktorem v nakladatelství Český spisovatel, pak definitivně spisovatelem z povolání. Nyní po srdeční příhodě vydává deník.

Romány:

- Báječná léta pod psa, 1992
- Výchova dívek v Čechách
- Účastníci zájezdu
- Román pro ženy
- Román pro muže
- Mafie v Praze, 2011

TEXT 1

Příběh jedné knihy

I knihy mají jak známo své osudy. Je-li mezi mymi osmnaeti vydanými tituly kniha osudová, pak je to bezpochyby ta, kterou právě držíte v ruce.

Pišu od počátku osmdesátých let. S prvním rukopisem po „andělských schodech“ nakladatelství Československý spisovatel nervózně stoupal už v roce 1984, ale jeho chystané vydání (stejně jako vydání další novely o dva roky později) ztroskotalo na tehdy povinném externím lektorském posudku, jenž hodnotil jiné věci než literární kvality. Na svou oficiální prvotinu *Názory na vráždu* jsem tudíž musel čekat téměř sedm let, až do prosince roku 1990. Náklad byl samozřejmě malý. Vyšlo několik příznivých recenzí, pár kamarádů mi řeklo, že se jim to líbilo – a za pár týdnů se nad knížkou i jejím autorem definitivně zavřela voda.

A to je všechno? Říkal jsem si zklamane. Znovu se mi potvrdilo, co jsem už mezitím tušil: chci-li vzbudit pozornost, musím napsat bestseller.

Už v červnu 1990 jsem si ze svého učitelského platu zaplatil opravu a vyčištění psacího stroje a odvezl jej (autobusem) ze Zbraslavi na Sázkavu, kde jsem pak během prázdnin (v matčině pracovně) napsal román s názvem *Knidova rodina* – ve svízelném tempu, s myslí nezastřenou nikým a ničím, omezený jen ustavičnými opravami překlapi... Dopoledne jsem pracoval na knize, odpoledne se sluní a plaval v řece – jak vidno, umělcovy útrapy opravdu nejsou nutnou podmínkou vzniku díla. Za sedm týdnů jsem byl hotov.

Zájem, který mi zbrusu nový román vzbudil v Československém spisovatel, mi připadal vlahý, výrobní hlutý „kameněto“ nakladatelského domu dlouhé. Zkusil jsem se obříti jinam – avšak všichni nakladatelé, jinž jsem rukopis

poslal nebo osobně zanesl, mi jej postupně vrátili. Jednomu román připadal „až na drobné výhrady dobrý, ale v dnešní době těžko prodejný“, druhý mi vyřikal, že jsem „nedodržel pravidla románové stavby“. Jistá redaktorka mi napsala, že pokud se v mém románu vyskytuje jméno Pavel Kohout, jakož i jména dalších žijících osob, není to román, nýbrž reportáž.

Zmnožovala se mě beznadě, kterou jsem důvěrně znal z osmdesátých let. Po roce marného obcházení nakladatelských redakcí jsem ze samého zoufalství zkusil inzerát v rubrice *Autor hledá nakladatele* v literárním časopise *Tvar* („Humoristický román o mluvném vzestupu a níž prudkém pádu jedné obvyklé české rodiny v uplynulých třiceti letech“) – ale opět bezvýsledně.

Jako ztroitý beránek jsem se nakonec vrátil do ohrádky nakladatelství, které vydalo mou prvotinu.

Odpovědné redaktorce Maryšce Belíkové se pro změnu nelíbil název.

„Nevmyslel bys něco chytavějšího?“ žádala mě.

Zkusil jsem to. O pár dní později jsem se na Národní třídu dostavil s titulem [redacted]

„To je mnohem lepší!“ chválila nový název Maryška – a měla pravdu.

Knihla vyšla na podzim roku 1992. Křesť humoristického románu o socialismu musí být stylový, prohlásilo oddělení propagace; hostý autogramiády tudíž vítaly krojované dívky chlebem a soli a po mém boku seděl pionýr s rudými šátky na krku – jako předzvěst všech příštích drobných trapností, bez nichž se populární literatura neobejde. V té době už jsem však našelší chápal, že práce na knize nekončí jejím vydáním, že opovrhování reklamou a marketingem je intelektuálské snobství (se sebevražednými důsledky) a že nezbytnou součástí profesionální výhavy úspěšného spisovatele je i schopnost občasného sebeopojení.

Úspěch, který [redacted] přinesla příští léta, mě nicméně upřímně zaskočil: už napřesrok jsem obdržel Ortemovu cenu, dotisk následoval dotisk, vyšly první zahra-

niční překlady, román byl úspěšně zfilmován a zdramatizován, noviny začaly psát o „nejpopulárnějším českém autorovi“. A tak dále.

Někdo to dělat musí, říkal jsem si. Nebo: Náhoda přije přivenem.

Ale i tak mi to připadalo až nesnesitelně snadné.

Jak je možné, že to šlo tak hladce? To je na tom česká literatura tak špatně?

Bez ironie: leccos v [redacted] bych dnes napsal jinak a snad i lépe (nebo taky ne), ale i tak je to stále kniha mého srdce – jak by ne, když v ní mám většinu příbuzenstva (dědeček Josef, babička Věra i otec už bohužel žijí jenom na jejích stránkách).

Mám ten román rád i proto, že je plný pozitivní energie. Je to příběh z častu mého mládí, kdy jsem ještě věřil ve šťastné konce.

Je to příběh z dob, kdy všechno kromě socialismu bylo ještě báječné...

TEXT 2 B

„Nazdar, Pavle,“ řekla tehdy Kvidova matka se zářivým úsměvem Pavlu Kohoutovi, dávajíc tak prodavačům, nakupujícím lidem a v neposlední řadě i sama sobě najevo, že se nebojí letos tolik diskutovaného disidenta oslovit na tak frekventovaném místě.

Kvidův otec, který maličko zbledl, se na poslední chvíli rozhodl tvářit pobaveně.

Pavel Kohout někdejší Janu ze své Dobré písně a později kamarádku z divadla samozřejmě okamžitě poznal – nebyly to ostatně ještě ani dva roky, co se v Sázavě viděli naposledy – a v jeho očích se objevil záblesk nepředstírané radosti:

„Nazdár!“

Takřka vzápětí se však jakoby zarazil a vrátil se k onomu zdrženlivě vlídnému tónu, který si pro podobná setkání už dávno vyhradil a který neměl jiný cíl než brát jistý specifický ohled na ty, s nimiž rozmlouvá. Zářivý úsměv na tváři Kvidovy matky však neochaboval ani po několika minutách rozhovoru, a tak se nakonec odhodlal vyslovit onu tak běžnou společenskou větu, kterou ale v poslední době vyslovoval jen málokdy, neboť si byl vědom toho, že se v jeho ústech rázem mění v surový psychologický nátlak.

„Tak se někdy zastavte – až se vám to bude hodit,“ řekl poněkud obezřetně.

Nechtěl být nezdvořilý a nepozvat své přátele vůbec – ale zároveň se jim, jak vidno, snažil ponechat dostatek prostoru pro úhybný manévr (který by byl pochopil).

„A bylo to tu. Osudová chvíle,“ řekl redaktorovi Kvido.

Nikdo o ní ovšem neměl tušení. Ani Kvidův otec, ani Kvidova matka, ani spoluobčané, proudící kolem nich, a dokonce ani mouchy, poletující nad páchnoucími sýry. Kvidovi rodiče – tak jako většina manželských párů, které se často pohybují ve společnosti – si léty bezděky vypracovali celý systém mimořechové komunikace, od známých náhodných gest, pohledů či pohybů hlavou, až po tak jemné výrazové znaky, jako je rychlost nadechnutí, sotva slyšitelné mlasknutí nebo prakticky nepostřehnutelné přešlápnutí na místě – ale i tento vždy tak dobře fungující systém je nyní zradil, a to zcela nečekaně, neboť v minulosti úspěšně čelili (dokonce s jistou elegancí) i pozváním doslova agresivním.

„Kdyby šlo o písemné pozvání, jsem stoprocentně přesvědčen, že by je odmítli,“ tvrdil Kvido. „Měli by pro to bezpočet velmi rozumných argumentů. Ale takhle, tváří v tvář... To bylo přece jen trochu moc. Na to byli příliš slušní.“

„A co třeba dneska večer?“ navrhla tentokrát nadšeně Kvidova matka a obrátila se na svého muže nevidoucima očima.

„Já bych byl pro!“ zajásal Kvidův otec a pocítil prudké píchnutí pod prsní kosti.

„Dneska?“ Pavel Kohout byl takovou spontánní odpovědí příjemně zaskočen. „No tak výborně!“

„A neupečeme si kuře?“ zeptal se statečně Kvidův otec, přemáhaje bolest, a pohodil hlavou směrem k mrazicímu boxu. „Já že bych totiž hned dvě koupil.“

Kvidova matka mu věnovala obdivný pohled.

„Jedno,“ řekl vesele Pavel Kohout. „Druhé koupím já.“

ŘEŠENÍ

Otázky k textu 1

- 1) O které knize/autorovi se tu hovoří? MICHAL VIEWEGH: BÁJEČNÁ LÉTA POD PSA
- 2) Kde v knize bychom text našli? PŘEDMLUVA, TJ. V ÚVODU
- 3) Co jsme se dozvěděli o spisovateli? PRACOVAL JAKO UČITEL, DOSTAL ZA TENTO ROMÁN ORTENOVU CENU, JE NEJPOPULÁRNĚJŠÍM ČESKÝM AUTOREM
- 4) Jaký je vztah reportáže a tohoto románu? ŽÁDNÝ
- 5) Jak je v textu román charakterizován? HUMORISTICKÝ ROMÁN O SOCIALISMU
- 6) Co všechno musí podle tohoto textu dělat spisovatel kromě psaní? DĚLAT KNIZE REKLAMU – ROZHOVORY V MÉDIÍCH, AUTORSKÁ ČTENÍ, KNIŽNÍ VELETRHY

Text 2A

Doplňte chybějící slova:

1 PŘETÉKÁ, 2 NUTILA, 3 NÁZORU, 4 NÁVŠTĚVY, 5 KUPÉ, 6 SOUHLASIT, 7 NEPŘÍLIŠ, 8 HRY, 9 PRÁCE, 10 JEDINÉ, 11 KOMUNIKOVAT, 12POHLAVÍ

V TOMTO ÚKOLU JE PŘI KONTROLE TŘEBA ŽÁKY UPOZORNIT, ŽE MOHOU I JINÁ SRPÁVNÁ ŘEŠENÍ. NAVRHOVANÁ SLOVA JE TŘEBA VŽDY POSOUDIT JAK ZE STRÁNKY VÝZNAMOVÉ, TAK I KONTEXTOVÉ A GRAMATICKÉ.

Otázky k textu 2B

- 1) Kdo je Pavel Kohout? SPISOVATEL, DRAMATIK, KOMUNISTY ZAKÁZANÝ
- 2) Proč asi bylo setkání s ním osudové? MĚLI Z TOHO PAK PROBLÉMY
- 3) V čem byl Kvidův otec statečný a proč ho za to jeho žena obdivovala? PROTOŽE BYLO JASNÉ, ŽE PROBLÉMY MÍT BUDOU, A PŘESTO SE NEZALEKL A HLOUPĚ SE NEVYMLOUVAL
- 4) Proč je věta: „*A bylo to tu. Osudová chvíle,*“ řekl redaktorovi Kvido. vyčleněna z textu? PROTOŽE SE VYPRÁVĚNÍ PŘERUŠUJE KOMENTÁŘEM AUTORA – PŘEDJÍMÁ BUDOUCÍ DĚJ, ŽE SETKÁNÍ S KOHOUTEM BUDE MÍT NÁSLEDKY PRO JEJICH ŽIVOT
- 5) Vymyslete nějaké rozumné argumenty pro odmítnutí písemného pozvání. JINÝ PROGRAM, NEMOC DÍTĚTE, ...